

Motion till riksdagen 2022/23:1057

av Azadeh Rojhan och Alexandra Völker (båda S)

Våldsutövande föräldrars rätt till vårdnad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen när det gäller våldsutövande föräldrars rätt till vårdnad och om att domstolarnas skyldighet att göra en dokumenterad riskbedömning vid vårdnadstvister bör befästas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

En rapport från Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) visar hur mäns våld inom familjen inte påverkar utgången i vårdnadstvister. Rapporten visar att domstolar tenderar att inte frånta den våldsutövande föräldern vårdnadsrätten.

Totalt har författaren till rapporten gått igenom 100 fall, varav 34 ledde till en dom. I majoriteten av dem skedde ingen förändring i fråga om vårdnaden trots att det förekommit våld inom familjen. Det vanligaste var att föräldrarna hade gemensam vårdnad innan och att tingsrätten bestämde att de skulle fortsätta att ha det. I 14 av fallen ändrades vårdnaden så att den ena föräldern – vanligtvis mamman – fick ensam vårdnad och pappan fick umgängesrätt.

En annan granskning som gjorts av Ekot visar att många vårdnadstvister avgörs i överenskommelser mellan föräldrar, och då uteblir de riskbedömningar som domstolarna är skyldiga att göra. I en dokumenterad riskbedömning ska domstolarna avgöra bl.a. huruvida barnen kan fara illa hos någon av föräldrarna.

Granskningen visar vidare att domstolarna, för att undvika utdragna förhandlingar, försöker få till överenskommelser mellan föräldrar i vårdnadstvister, som rätten sen fastställer i en dom.

Under 2019 avgjordes mer än två tredjedelar genom överenskommelser. Här har domstolarna undvikit skyldigheten att göra riskbedömningar om barn kan utsättas för hot, våld eller andra övergrepp och risker. Den skyldigheten gäller även om föräldrarna kommer överens.

Ekot har undersökt 94 överenskommelser där det finns uppgifter om våld eller andra risker för barnen, och där har tingsrätterna endast gjort en dokumenterad riskbedömning i tre fall.

Detta är oroväckande siffror som påvisar behovet av att öka kunskaperna inom rättsväsendet gällande mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn.

Den 1 juli 2021 trädde en ny lag i kraft som gör att barn som blir vittne till våld inom familjen får starkare skydd. Den nya lagen om barnfridsbrott innebär att det blev straffbart att utsätta barn för att bevittna brott i nära relationer. Ett barn som bevittnar våld blir nu målsägande och har då rätt till målsägandebiträde och skadestånd. Barnet ges därmed ett ökat rättsskydd och ses som ett brottsoffer och det betyder mycket för barnets rättssäkerhet och möjlighet att få upprättelse.

Denna nya lag är av stor vikt men frågan kvarstår hur det påverkar den våldsutövande förälderns rätt till vårdnad.

I arbetet för ett jämställt samhälle med tydligt fokus på barns rättigheter är det av yttersta vikt att det är barnets bästa och barnets perspektiv som beaktas vid beslut om vårdnad och att våldsutövande föräldrar fråntas vårdnaden om sina barn. Dagens tolkning tar större hänsyn till de vuxnas vilja att få träffa sina barn och inte till barnens rätt till trygghet, vilket strider mot barnkonventionen.

Azadeh Rojhan (S)

Alexandra Völker (S)